

L-EŻAMI TA' NOFS IS-SENA IL-MALTI 2015-2016

IL-FEHIM MIS-SMIGH (Karta tal-Għalliem)

FORM 3

ROTTA 3

ĦIN: 15-IL MINUTA

Gwida għat-Tmexxija tal-Eżami tal-Fehim mis-Smigh

1. L-għalliema tal-Malti li se jmexxu l-eżami tas-smigh isellmu lill-istudenti u wara li jitqassmu l-karti tal-eżami tas-smigh jgħidulhom:
“Bongu. Nitlobkom biex tiktbu isimkom, kunjomkom u l-klassi fil-post iprovdut fil-karta ta’quddiemkom.”
2. Meta l-għalliema jaraw li l-istudenti lestew, jgħidulhom:
“Issa se naqralkom is-silta. Nitlobkom toqogħdu attenti għall-qari. Ma tistghux tiktbu jew taħdmu l-eżerċizzji waqt li nkun qed naqralkom is-silta.”
3. L-għalliema jaqraw is-silta kollha b’ritmu meqjus u meta jispiċċaw mill-qari jgħidu lill-istudenti: *“Issa se naqralkom l-istruzzjonijiet u l-eżerċizzji li tridu taħdmu fuq is-silta li għadkom kemm smajtu. Tistghu taħdmuhom waqt li qed naqra. Infakkarkom li s-silta ser terġa’ tinqralkom darb’ohra.”*
4. L-għalliema jaqraw l-istruzzjonijiet u l-eżerċizzji kollha kif hemm fil-karta. Wara dan il-qari l-istudenti jingħataw f’it hin biex jaħdmu qabel ma jibda t-tieni qari tas-silta.
5. L-għalliema jgħidu lill-istudenti:
“Issa se naqralkom għat-tieni u l-aħhar darba s-silta flimkien mal-istruzzjonijiet u l-eżerċizzji. Tistghu tkomplu taħdmu waqt dan il-qari.”
6. Kif l-għalliema jtemmu t-tieni qari jagħtu l-hin biex l-istudenti jkomplu jaħdmu l-karta. Hekk kif tgħaddi kwarta mill-bidu tal-eżami, l-għalliema jgħidu lill-istudenti:
“Il-hin tal-eżami għadda. Jekk jogħġbokom ieqfu mill-kitba u se niġbor il-karti. Grazzi.”
7. L-għalliema inkarigati jaraw li l-karti kollha tal-eżami tas-smigh jingabru u l-istudenti jistgħu jkomplu bl-eżami tal-qari u l-kitba.

Is-Silta: *Indri, Indri, Indri*

Żgur li lkoll kemm intom xi darba jew oħra smajtu l-għanja tant ħelwa li ġġib l-isem tiegħi – “il-banda ta’ Indri”. Hafna jgħidu din l-espressjoni meta jisimgħu lil xi hadd idoqq mużika stunata. Izda, fil-verità, il-banda tiegħi ma kinitx hekk! Qabelxejn, jiena Indri Borg, mużiċist u surmast tal-banda.

Twelidt il-Belt Valletta fl-1818. Ilu ftit mhux ħażin hux?! Meta għalaqt sentejn, kelli incident sfortunat li hallieni għama għall-bqija ta’ ħajti. Tistgħu taħsbu kemm inkwetaw ommi u missieri meta ġara dan. Però, jien qatt ma ħallejt din il-ħaġa taqtagħli qalbi għax, kif jgħidu, Alla jagħlaq bieb u jiftaħ mija!

Iktar ma bdejt nikber, iktar bdejt nizviluppa l-kapaċità tas-smiġh. Meta kont immur il-knisja mal-ġenituri tiegħi, kont nagħraf l-istrumenti kollha li kienu jindaqqu waqt il-quddies. Minn hemm bdejt nieħu interess speċjali fil-mużika. Il-ġenituri tiegħi baġħtuni nistudja l-mużika għand wieħed mill-aqwa surmastrijiet li kien hawn f’Malta f’dak iż-żmien – Maestro Rull. Dan għallimni ndoqq il-flawt. Iktar tard tgħallimt ukoll indoqq il-klarinet, l-iktar strument li kelli għal qalbi.

Ftit taż-żmien wara kont ktibt kitba bil-Malti, imsejha ‘trattat’ dwar kif tinkiteb il-mużika u d-dettalji li wieħed irid joqgħod attent għalihom meta jagħmel dan. Mhux hekk biss, izda ktibt ukoll diversi biċċiet ta’ mużika, fosthom marċi, innijiet, u anki valzi. Nistħajjilkom tistaqsu, kif kien jirnexxilu jikteb la kien għama? Kont tgħallimt nikteb fuq biċċa njama, imsejha pentagramm, li fuqha jkollha ħames linji mħaffrin. B’subgħajja, kont inħoss dawn il-linji, imbagħad kont nuża biċċiet tax-xemgħa forma ta’ boċċa f’qisien differenti u bihom kont nimmarka n-noti. Wara, kont inqabbad lil xi hadd jikkupjahom fuq karta. Hafna jgħidu li din is-sistema li kont ivvintajt tixbah ħafna lill-Braille.

L-imħabba kbira li kelli lejn il-mużika kompliet tikber. Darba ġieni f’moħħi li nwaqqaf banda li tixbah lill-baned militari. Wara li tgħallimt l-istrumenti kollha tal-banda, ġbart sittax-il żaġħżuġh u waqqaft l-ewwel banda f’Ħaż-Żebbuġ. Wara ftit bdejt ukoll banda oħra fir-Rabat. Dawn il-baned komplew jinxterdu, u llum tista’ tgħid li kważi f’kull raħal insibu każin tal-banda jew tnejn!

Iż-żmien tiegħi fuq din l-art intemm fl-1903 u llum ingawdi l-melodija tal-ġenna, li hi bil-wisq isbaħ minn dik li ktibt jien!

Addattament ta’ artiklu mehud minn *Xehda Ghazel* – Lul-Aww 2011, pġ. 4

Tahriġ A. Wieġeb kif mitlub skont dak li smajt:

(10 marki)

1. Indri Borg hu mużiċist u surmast tal-_____.
2. Indri twieled fis-sena _____.
3. X'effett kellu l-inċident li kellu meta kellu sentejn?

4. Iktar ma beda jikber, aktar beda jiżviluppa l-kapaċità fis-_____.
5. Il-ġenituri tiegħu bagħtuh għand Maestro Rull biex jistudja:
 l-kant l-kitarra l-mużika
6. L-iktar strument għal qalb Indri kien il-_____.
7. X'kien fih it-trattat li kiteb? _____

8. X'kien juża biex jimmarka n-noti tal-mużika la kien għama? _____

9. Kemm-il zaġġuġ għabar Indri biex jiffirma l-ewwel banda tiegħu? _____
10. F'liema sena miet Indri? _____

Tmiem il-karta